

UZASADNIENIE

Projekt aktualizacji Programu polskiej energetyki jądrowej (dalej: PPEJ) stanowi realizację upoważnienia zawartego w art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) oraz art. 108d ust. 1 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1277, 1897 i 1907).

Pierwszy z tych przepisów stanowi, że program rozwoju opracowany przez właściwego ministra jest przyjmowany przez Radę Ministrów w drodze uchwały. Programy rozwoju, zgodnie z art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, to m.in. programy wieloletnie, o których mowa w przepisach o finansach publicznych. Z kolei art. 108d ust. 1 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe przewiduje, że Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi, przyjmuje PPEJ w drodze uchwały. Uwzględniając art. 108c ust. 2 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, minister właściwy do spraw gospodarki surowcami energetycznymi co 8 lat opracowuje projekt aktualizacji PPEJ. Obecnie obowiązujący Program został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 141 Rady Ministrów z dnia 2 października 2020 r. w sprawie aktualizacji programu wieloletniego pod nazwą „Program polskiej energetyki jądrowej” (M.P. poz. 946 oraz z 2024 r. poz. 569 i 890). Przedmiotowy projekt stanowi realizację nałożonych na ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi ustawowych zadań w zakresie rozwoju energetyki jądrowej w Polsce. Zgodnie z art. 108d ust. 2 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, PPEJ jest programem wieloletnim w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.).

Konieczność aktualizacji PPEJ wynika z konieczności uwzględnienia postępów w realizacji projektu budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej, w szczególności aktualizacji harmonogramów powiązanych działań, ale przede wszystkim właściwego ustalenia modelu realizacji projektu drugiej elektrowni jądrowej przewidzianej Programem. Model ten uwzględnia liczne wnioski z realizacji pierwszego projektu. Aktualizacja bierze również pod uwagę różnego rodzaju inicjatywy innych podmiotów (poza programowe), których celem jest przygotowanie projektów jądrowych, w szczególności opartych na technologii małych reaktorów modułowych (SMR). Szczególny nacisk położono również na maksymalizację udziału polskich podmiotów w realizacji PPEJ (tzw. local content).

Zmiany te powodują konieczność aktualizacji planu działań wspierających realizację PPEJ, a realizowanych bezpośrednio przez administrację publiczną. W rezultacie, przy aktualizacji PPEJ dokonano też ponownego oszacowania wydatków po stronie administracji publicznej niezbędnych do poniesienia dla jego realizacji. Po stronie ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi główne wydatki są przewidziane na wsparcie udziału polskiego przemysłu w realizacji PPEJ oraz na przeprowadzenie ogólnopolskich działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym, skierowanych do wszystkich obywateli.

Aktualizacja zakłada również zwiększony nacisk na kwestie budowania kadr i kompetencji dla sektora jądrowego. Działania te mają szczególne znaczenie dla maksymalizacji udziału polskich podmiotów i instytucji w jego realizacji, co wymaga budowy odpowiednich kompetencji. Dotyczy to zarówno polskiego przemysłu, jak i różnego rodzaju organizacji eksperckich. W obszarze rozwoju zasobów ludzkich dla energetyki jądrowej planowane jest również utworzenie Centrum Kompetencji Jądrowych (CKJ) – wyspecjalizowanego podmiotu nadzorowanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi. Utworzenie CKJ ma na celu zapewnienie lepszej koordynacji działań związanych z przygotowaniem kadr i kompetencji dla programu jądrowego. Aktualizacja przewiduje również zwiększenie finansowania działań w tym obszarze.

Drugą kluczową instytucją, która otrzymuje znaczące środki na funkcjonowanie w ramach PPEJ, jest Państwowa Agencja Atomistyki (PAA), sprawująca nadzór nad bezpieczeństwem obiektów jądrowych. Przed rozpoczęciem realizacji PPEJ, PAA posiadała jedynie skromne zasoby kadrowe dostosowane do skali istniejącej w Polsce infrastruktury jądrowej, na którą składa się przede wszystkim jeden reaktor badawczy „MARIA” w Świerku o mocy zaledwie 30 MWt. PPEJ przewiduje budowę 6 wielkoskalowych reaktorów jądrowych o łącznej mocy 6000–9000 MW (a więc 20-30 krotnie większej od mocy reaktora „MARIA”), z czym wiąże się m.in. długotrwały i złożony proces wydawania zezwoleń w zakresie bezpieczeństwa jądrowego, co stworzyło konieczność znacznej rozbudowy zasobów kadrowych i infrastrukturalnych PAA. Proces ten już się rozpoczął, ale konieczna jest jego kontynuacja oraz rozszerzenie ze względu na możliwość zastosowania różnych technologii w obu elektrowniach jądrowych objętych PPEJ, a także przygotowania na możliwą realizację dodatkowych inwestycji jądrowych, w tym w oparciu o reaktory SMR. Sprawny dozór jądrowy jest konieczny zarówno dla terminowego przeprowadzania procesu inwestycyjnego, jak i do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa jądrowego kraju i ochrony radiologicznej mieszkańców Polski.

Dla skutecznej realizacji roli dozoru jądrowego PAA powinna posiadać wyspecjalizowaną kadrę w wielu obszarach (m.in. energetyka, elektryka, automatyka, mechanika, budownictwo, inżyniera materiałowa, ochrona przeciwpożarowa, fizyka, chemia, geologia, geofizyka, hydrogeologia) oraz umiejętności posługiwania się narzędziami do obliczeń w zakresie analiz bezpieczeństwa. Z uwagi na długotrwały proces dochodzenia do samodzielnej i efektywnej realizacji swoich zadań, niezbędne jest przygotowanie odpowiedniej, wysokokwalifikowanej kadry dozoru jeszcze przed otrzymaniem wniosku o zezwolenie na budowę pierwszej elektrowni jądrowej. Dalszy rozwój jest potrzebny do realizacji kolejnych zadań dozorowych, w tym na placu budowy. Dodatkowe środki finansowe pozwolą również na zakup na potrzeby PAA specjalistycznego oprogramowania i sprzętu, służących wykonaniu analiz bezpieczeństwa oraz oceny dokumentacji złożonej przez inwestora. Wraz z pozyskaniem nowego personelu oraz zakupem wyposażenia niezbędnym będzie zapewnienie niezbędnej infrastruktury.

Aktualizacja PPEJ bierze także pod uwagę zarówno krajowe wnioski z dotychczasowej realizacji Programu, jak i zalecenia Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej.

Wstępnie oszacowano potrzeby finansowe urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi na lata 2025–2035 na kwotę ok. 1 023 mln zł, z czego 907 mln zł to działania Centrum Kompetencji Jądrowych. Całkowite potrzeby PAA oszacowano na kwotę ok. 1 103 mln złotych. Daje to w przypadku obsługującego ministerstwa kwotę 93 mln zł średniorocznie, a w przypadku PAA kwotę 100 mln zł średniorocznie.

Dodatkowe informacje:

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w konsekwencji nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie przewidzianym tym rozporządzeniem.

Projekt nie podlega obowiązkowi, o którym mowa w § 39 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806 oraz z 2025 r. poz. 408), obejmującemu przedstawienie go organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.